

EDINOST.

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI

Izjava dvakrat na teden.

NASLOV:

Slovenian Franciscan Press.

1849 W. 22nd St.

Telephone Canal 93.

Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Semi-Weekly by
SLOVENIAN FRANCISCAN FATHERS, 1849 W. 22nd St., CHICAGO, ILL

Entered as second-class matter Oct. 11, 1919, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Boy.

Nekaj posebno značilnega za Ameriko je amerikanski "boy", ali kar pravijo naši ljudje "bojsi". "Boy" je toliko, kakor po naše deček. Vsekemu novodošlalu takoj pade v oči, ko pride sem v Ameriko zlasti po mestih razlika med starokrajskimi dečki in med tukajšnjimi "bojsami". Nekaj posebnega ima ta amerikanski boy na sebi, če je tudi sin slovenskih starišev. Že njegova zunanjost, ki je nekako prikupljiva, njegova lepo zraščena ravna in vitka postava, njegovo vedenje in govorjenje, posebno ako ni še pokvarjen, njegov humor, njegovo navidez modro govorjenje, vse to je nekaj, kar obrača pozornost nase.

Ta teden je teden največne deške organizacije "American Scout", ki ima nekako pol drugi milijon dečkov kot članov. Nameni te organizaciji so ohraniti našega "bojsa", našega ameriškega dečka nepokvarjenega, čistega v najnevarnejših letih njegovega življenga.

Posebno po mestih naši očetje in matere opažajo pri odraštajoči mladini, kako velik upliv ima na razvoj in značaj posebno dečka mesta na ulica. Ker je naše ljudstvo zvezne delavske ljudstvo in nima svojih domov, stanovanja so pa navadno le majhna in je več strank v eni hiši, ki ne dovolijo radi kakega ropota po hišah, tako mora naš "boy" večji del prostega svojega časa preživeti na ulici. Tu se pa shaja mladina celoga "bloka", cele okolice skupaj. To pa ni majhno število. Če vzamemo, da stanuje n. pr. v New Yorku v eni sami hiši po dvajset ali še več družin, in da ima vsaka družina najmanj po tri otroke, in da je v enem bloku vsaj sto hiš, zračnate lahko, koliko mladine kriči in skače in se igra na ulici.

Zato je v resnici veliko vprašanje, kako poskrbeti za tega dečka, da se slab upliv ulice omeji in se dečka ohrani dobrega vkljub tem slabim uplivom ulice.

Tu se je pa skazala ta organizacija za edino sredstvo, ki more vsaj deloma pomagati starišem pri tem težkem njih delu. Zato so pa vsi katoliški škofje odobrili to splošno ameriško organizacijo Scouts in jo priporočili vsem župnikom cele Amerike, da naj skušajo ustanoviti podružnice Boy Scoutov po svojih župnih.

Povsodi, kjer so to organizacijo ustanovili in jo izvedli v popolnem obsegu, kakor organizacija predpisuje, se že kažejo lepi sadovi. Tako smo pred kratkim celi krasno poročilo o slovenskih Boy Scoutsih slovenske naselbine v Pueblo, Colo., kjer je Rev. Father Cyril Zupan ustavil tak odsek in kjer ima krasno razvito to organizacijo.

Tudi pri nas v Chicagi imamo tako društvo, katero tudi skuša napredovati in zbrati vse dečke skupaj v to organizacijo, da jim bode dalo pravega duha organizacije in jih bode ohranilo, da bodo ostali pravi, dobri amerikanski "boysi".

Le prevečkrat pa opažamo pri stariših, da ne uvidejo velike koristi in potrebe te organizacije. Zato jim ni na tem, če njih "boy" spada k temu društvu ali ne. To je usodenja nemarnost. Taki stariši naj bi pomisli na veliko pokvarjenost med mladino zlasti po mestih. Kaj bi ne pozabili na slab in škodljiv in pohujšljiv upliv ulice na dečka, da je rešitev za naše dečke, če jih hočemo ohraniti dobre in čiste, da jih zbiramo v dvoranah, kjer jim damo dovolj zanimivih iger, in kjer tudi gojimo na poseben način njih značaj, njih ponos in pa tudi njih čut poslušnosti in čut spoštovanja do oblasti in do predstojnikov, stud na vsem, kar je slebega, in zanimanje za vse, kar je vzvišenega in lepega.

Kako bi bilo želeti, da bi imeli tudi po vseh slovenskih naselbinah ta društva in bi tudi naši slovenski dečki bili deležni dobrega dela, katerega vrši ta organizacija med dečki raznih drugih narodnosti.

Deček od danes je mož za jutri. Zato pa, kakoršen je današnji deček, tak bode mož od jutri. Ako hočemo toraj poskrbeti za jutri, treba poskrbeti za dečka od danes.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Iz Forest City smo dobili zopet veliko dopisov, iz katerih posnemamo, kako žalostne so razmere tam, kaj ostrašno brezvestni so nekateri takozvani katoliški možje, in kako si nakopavajo prekletstvo na svojo glavo, katero jih bude getovo zadelo. Kdor se dotakne dobrega duhovnika, dotakne se očesa božjega in Bog ga boda kazoval. To naj pomnilo dobiti farani, kajti vso bodo še to videli na svoje oči. Zalostno, silno žalostno je pa tudi, da to smejo delati možje, kateri hočejo veljati kot katoliški voditelji in da tisti, ki so se s dalji voliti v vodstvo, da vse to mirno gledajo. Zato pa so ti enako odgovorni. — Sicer pa itak drugače priti ni moglo. — Vsaka stvar na svetu se maščuje. Vse te homatije po raznih župnjah, katerе so nastale zadnje mesece, niso drugega kakor sadovi žalostnih razmer, sadovi pouhujanja, zadnjih dveh let, na katerih smo opozarjali in ga skušali preprečiti. — Dopisniki naj nam oproste, da iz gotovih, zelo tehnih in dobro premisljenih uzrokov ne bomo še prislučili vsega tega temveč spravili za pruhodnost. Pomagati itak ne moremo.

Dopisnikom se pa zahvalimo za dopise in je jaka prav, da so jih pisali in prosimo naj še pišejo, da bomo sledili razmeram, kako se bode razvijalo.

Urednik.

Dopisnik iz Jolietta, Ill., naj nam pove brez skrbi svoje ime. Ostalo bode naša stroga uradna tajnost. Vendar pri takih stvareh mi moramo vedeti, kdo piše, ker drugače nima pomena. Ko nam poveste ime, bomo pa videli. Pa zdrav!

Urednik.

J. K. — Kaj mislite, da smo vse norci na svetu, če so nekateri? Zdrav!

Vprašanje: Tukaj v slovenski naselbi je velik boj. Dobri farani, ki svoje dolžnosti vrše, so s svojim župnikom, slabi katoličani so nasproti. Voditelj teh "duhovnika-žercev" je tisti mož, ki je tudi prejšnjega župnika preganjal in obrekoval, da so zapustili užaljeni naša naselbini. Imeli smo organista, ki se je sam odpovedal službi. Dobri farani in "udi duhovnik ga pa ne marajo nazaj. Nasprotniki duhovnikov ga pa hočejo. Sedaj Vas pa vprašam: Kaj je bolj potrebno na fari, ali duhovnik ali organist?

Odgovor: Odgovor na to vprašanje vsak lahko sam najde. Farani, ki napsotruje svojemu postavnemu župniku, nima ničesar v cerkvi odločevati. Župnik je kakor forman v tovarni in impravico organista in cerkovnika nastavlja, ali pa odstaviti in za to mu ni treba nikogar v župniji. Ako vidi župnik, da kak organista ali cerkovnik ne odgovarja njegovim namenom, more ga odsloviti, kakor sme vsak gospodar odsloviti svojega delavca.

Urednik.

IZ SLOVENSKIH NASELBIN

Johnstown, Pa. — Dne 19. 20. in 21. aprila se je vršil kratek misija za Slovence v Conemaugh, Pa. To je bilo prvkrat, da je na naselbino obiskal slovenski duhovnik. Dne 22., 23. in 24. aprila se je pa vršil v Johnstownu. Oba misjona je imel Rev. Jeronim Knoblehar O. F. M. S častitim g. misjonarjem je prišel tudi Mr. M. Železnikar kot zastopnik naših treh katoliških listov.

Da, tako je treba!

Dajte nam misijonov! Dajte nam pa pred vsem dobrih, poštenih in v resnici katoliških listov in knjig! — Tako vpijejo naše razmere. Več verskega pouka, več in bolj temeljitega znanja v verskem oziru! Poučite narod, da bo vero prej dobro poznal, potem se je bode pa oklenili. Kako naj se oklene vere, ako je pa ne pozna? Za vsako stvar se zahetva znanja, predno se sprejem. In človek se za vsako stvar samo tolko zo zanima, kolikor jo pozna in kolikor jo pozna. Zato ni čuda, da je med nami, ameriškimi Slovenci tako malo vere, ko jo ne poznamo ali jo poznamo pa samo iz njej sovražnih listov, ki nam jo dan za dnem nalašč tako slikajo, da bi jo na pristudili in nas od nje odvrnili. Opišujejo nam jo tako, kakoršna ni, da bi v nas vneli sovražno do nje in da bi nas odtrgali od nje.

Naši ljudje, raztreseni po Ameriki, čitajo vsaki dan protiverske liste, ki o veri toliko pišejo in jo napadajo vse samo iz sovražstva do nje in je toraj naravno, da ne pišejo o nji resnice. Zato je potrebno, da čujemo ova zvona. Še bolj kakor iz sovražstva, pišejo proti veri iz dobička. Oni hočejo narod izkorisciati za svoje sebične osebne namene, da imajo dobre plače, da jim ni treba delati po tovarnah, temveč da se žive od žuljev ubogega delavca. Da jim bode pa slepo verjeli, treba mu pristuditi onega, ki mu pove resnico.

Zato pa bi moral vsak Slovenec misliti, da ni sodba pravična, aka ču je samo en, samo to, kar govorje in pišejo same verski sovražniki. Mislimo si, da kedr drugi tudi še kaj ve. — Zato se mi zdi jako pravilno, da se skušaj z misijoni vedno razširja tudi stalnega misjonarja, dobro berilo, katerega bi bili toliki Slovenci tako zelo potrebeni.

A. Tomec.

Zatoraj ne bodimo glede našega najvažnejšega vprašanja površni! — Ne bodimo tako omejeni, da bi verjeli samo to, kar govorje in pišejo same verski sovražniki. Mislimo si, da kedr drugi tudi še kaj ve. — Zato se mi zdi jako pravilno, da se skušaj z misijoni vedno razširja tudi stalnega misjonarja, dobro berilo, katerega bi bili toliki Slovenci tako zelo potrebeni.

Johnstown, Pa. — V tukajšnji hravtski župni cerkvi smo imeli Slovenci tridnevno in priložnost, da v svojem domačem jeziku opravimo velikančno spoved. Mi nismo zapuščeni, kakor rojaki na pr. v W. Va., kadar je pravil P. Jeronim Knoblehar — ki ne razumejo angleščine. Med brati Hrvati živimo v hravtski župni č. g. dr. Kajic skrbi za nas, kakor za hravtske župljane. Vse eno smo bili veseli, da se je nekaj dni mudil med nami slovenski franciškan, preje omenjeni Father in nam je v domači govorici položil na sreči nekaj najbolj potrebnih naukov. Ker se mu je pri nas tako dopadlo, da je obljudil, če preje ne pa drugo leto zopet priti, za to mu kličemo: na veselo svodenje.

Slovenec.

Conemaugh, Pa. — Pri nas smo prošli teden imeli tridnevno pobožnost za Slovence v naši Irski farni cerkvi. Na misijonskem svojem potovanju se je slovenski franciškan Rev. Jeronim Knoblehar vstavil tudi pri nas ter nam dal priliko opraviti svojo velikančno dolžnost. Pohvalil je prav posebno odgojo naših otrok v katoliški šoli, ki jo vidi župnik, da kak organista ali cerkovnik ne odgovarja njegovim namenom, more ga odsloviti, kakor sme vsak gospodar odsloviti svojega delavca.

Rev. Knoblehar je obiskal tudi

slovensko glasbeno društvo, ki ga je presenetilo in razvesilo s sviranjem slovenskih pesmi. Mr. V. Novinšek, glasbeni vodja, je godbo spravil na umetniško višino, ki ji je v Ameriki ni para.

Porocenelec.

bo vknjižilo v farno kroniko, ter istotko se jih bo tudi objavilo v časopisu, tako, da bo javnost za vsacega znala, koliko je prispeval za Šmihelske zvono. Rojaki sezimo v žep in položimo svoj rojstni župniji dar na oltar, za nove zvone!

V tem duhu Vas prosim in tudi pričujem veseloga odgovora od vsakega dobrosrčnega rojaka.

Darove in imena darovalcev se naj pošilja na doli navedeni moj naslov, ali pa na uredništvo Edinosti, ki bo skrbelo, da bo stvar prišla v prave roke.

Z iskrenimi in prisrčnimi pozdravi ostajam vsem preundan

JOHN JERICHA,
1849 West 22nd St.,
Chicago, Ill.

ZAHVALA WILLARDSKIM ROJAKOM.

Umetno je, da človek ki biva v zaduhlem velikomestju, si od časa do časa zanželi čistega zraka, katerega se dobi edino na deželi. Zato sva se ga tudi midva s č. g. P. Dr. Hugo Breno dobro nasrkal, čistega kmečkega zraka, ki sva se nahajala v naraščajoči slovenski farmerski naselbini v Willardu, Wis. Morda sva srkala sveži čisti zrak, a Willardski rojaki pa so se nasrkal verskega duha iz prelepih pridelov Fathra Brena. Tako smo imeli užitek vsi. Užitek pa so imeli tudi naši listi, na katere se je naročilo lepo steklo tamošnjih rojakov.

Naši listi zahajajo skoro v sleherno hišo v Willardu, znamenje, da list je priljubljen, ker se bori za nihovje interes. Kakor povsod, tako tudi tamošnji rojaki hrepene po skorajšnjem katoliškem dnevniku. Da vse kaže, da naš narod hoče vseko ceno svoj katoliški dnevnik. In to se bo tudi zgodilo v najkrajšem času.

Da je Slovenci povsod marljiv in deloluben, nam zlasti priča slovenska farmerska naselbina v Willardu. Kakor priповедujejo tamošnji naseljenici, se je po pokrajini, kjer sedaj se razprostirajo že krásne obdelane farme, nahajal pred dobrimi dvanajstimi leti sam nepretrgan gozd. Ko pa človek pride danes na isto mesto, najde že skoro samo obdelano polje, kar priča, da v te kraje se je naselil civilizirani človek. Da je pametna ideja se naseljevali na farme in obenem tudi koristno, o tem bomo napisali posledično razpravo nekoliko pozneje.

Zahvaljujem se tem potom posebno našemu dobrotniku Fathru Novaku, župniku v Willardu, za naklonjenost in njegovo izvrstno postrežje. Zahvaljujem se Mr. Perkotu za postrežje in za njegovo sodelovanje pri nabiranju naročnikov na Gormanu. Nalepša zahvala pa tudi našemu tamošnjemu zastopniku Fr. Perošku, ki se je tudi trudil in me vodil okoli naših rojakov na farmah. Enako se zahvaljujem pa tudi vsem rojakinjam na Willardu za naklonjenost, darežljivost in za njihovo ljubezen do prvega katoliškega tiska.

Vsem ostajam do zopetnega svidenja, udan,

John Jerič.

VABILO

K DRAMATIČNI PREDSTAVI

"CIGANI"

ki jo vprizori

Slov. Mlad. Društvo.

"DANICA"

v nedeljo 15. maja t. l.

V "PULASKI DVORANI"

1705-1707 So. Ashland Ave., blizu 18. ceste,
CHICAGO, ILL.

ZAČETEK OB 2:30 POPOLDNE.

Vstopnina sedeži v predprodeji 50c
pri vratih 75c.

CENJENI ROJAKI se k tej veseli igri kar najkuljudejne vabijo, zakaj igra ima polno humorja in poštenega razvedrila. Za plesažljene bode pa po igri skrbel g. Frank. Sinkovca "ORKESTER".

Na veselo svidanje

ODBOR.

Iz Jugoslavije.

SOKOLSTVO IN KATOLIČAN.

V današnjih zmešanih dnevih, ko so med nami katoličkimi ameriškimi Slovenci pojmi zmešani in je katolička nezavednost dosegla svoj vrhunes, le prepogosto opažamo tudi kako zmešani so pojmi glede Sokolstva. Mož, ki pravi da je katolik, da, praktičen katolik, pa je navdušen Sokol, pa razširja sokolsko idejo, češ "naše društvo ima v pravilih, da se vere ne sme omenjati pri društvu".

Tak izgovor kaže veliko versko nezavednost in sramotno nevednost. Da bodo stariši vedeli, kaj je Sokol in kaj je Sokolstvo tu priobčujejo pismo, katerega je Jugoslovenski episkopat pisal vladi v Beograd kot protest proti uvedbi Sokolstva v Jugoslovanske šole. Tu pravijo škofoje med drugim:

Slovenski Sokol je svoj čas res bil le narodno telovadno društvo, a soditi ga moramo po tem, kakor se je razvil in kaj je danes. Že nekako 20 let sem je Sokol v Sloveniji prenehel biti nadstransko, izključno narodno telovadno društvo, marveč se je tekom let izprevergel v bojno organizacijo liberalne, danes demokratske stranke, tako da danes ni eden Slovenec, ki priznava načela krščanske, pa je obenem poučen dovolj o sokolstvu, ne more biti član Sokola.

Treba je predvsem poudarjati, da se je Češki Sokol leta 1910. na svojem občem zboru 28. listopada očito postavil na protikatoliško stališče, ko je sprejel resolucijo, "da se v sokolski društva ne smejo sprejemati kot člani pripadniki klerikalnih društev". Kaj se ima razumeti pod besedo "klerikalizem", pa nam pove službeni "Vestnik sokolsky" 6. maja 1920. stran 201, s sledčimi besedami: "Vprašanje klerikalizma je vprašanje vere, pričas v prvi vrsti vprašanje katoličanstva. Katolicizem je klerikalizem ves in veden. Kdor ne služi težnjam klerikalnim, ta je na prostu slab katolik. Pravi katolik je in mora biti klerikalec. Zato smo in moramo biti proti katolicizmu". Ali češki Sokol ni samo proti katoličanstvu, ampak proti vsaki veri sploh, Kajti v istem "Vestniku Sokolskem" citamo o Sokolih: "Ako smo misleči ljudje 20. veka, smo in moramo biti proti veri." Toda oficielno glasilo češkega Sokola gre še dalje. V sedmih številki z dne 8. aprila 1920 se vprašujejo Sokoli: "Ali imate v žilih še vedno oni strup iz Judeje, ki ga nam je vanje vili rimsko-katolička cerkev?" In dalje izvaja "Vestnik", da sokolstvo donaša človeštvo novo vero namesto krščanske: "S Tysem verujemo, da obstaja samo živa materia, obdarjena s silo, kojo moremo imenovati kakor nam drago: ali silo ali naposled božanski duh!"

Ta golji antikrščanski naturalizem, ki ga češko sokolstvo javno in očito brez vsakršnih ovinkov izpoveduje, je postal duševna last, program in smer tudi slovenskega sokolstva. Sam znani načelnik slovenskega Sokola St. Vidmar je na glavnih skupščini Sokolskega Saveza 1920 leta izjavil: "Gremo po češkem potu in bomo šli tudi v bodoče". Tako tudi češko sokolstvo naglaša: "Naši cilji so istovetni s cilji sokolstva v Jugoslaviji". (Vestnik Sokolski 21. okt. 1920, str. 507) Pa sam Jugoslovenski sokolski koledar 1920. stran 70, izjavlja, da je "duh češkega sokolstva zavladal tudi nad našim sokolstvom". Sicer pa sta Jugoslovenski in Češki Sokol med seboj v bistveni zvezi in imata skupno višje vodstvo, od katerega sprejemata kulturno smer in direktive.

Dosedno po teh načelih je Slovenski Sokol leta 1913. v svojem oficielnem "Sokolskem Vestniku" (marca 1913, stran 23) po znanem svojem vodji dr. Pestotniku izjavil, da je "krščanski svetovni nazor v ostrem nasprotju s tendencijami sokolstva". Cerkveno klerikalni nazor se pa naslanja na temelj vere, a svetovni nazor Sokola temelji na izkustvu empirične znanosti, svobodnega mišljenja in prepričanja". Toda že leto prej, 11. februarja 1921. je isti dr. Pestotnik kot autoritativna oseba v slovenskem sokolstvu na tretjem občem zboru Sokolske župe Ljubljana izjavil: "Brez pobedonsnegog kulturnega boja ne pričakujemo trajne pobede sokolskih idej". V "Sokolskem Vestniku", tretji letnik, stranči, pa čitamo: "Kot kulturni in misleči ljudje ne moremo biti prijatelji nobene dogmatične in hierarhične cerkev; naravno je tudi, da nikakor ne moremo simpatizirati s cerkvami te vrste".

V istem pravcu se vrši sokolstvo deloma nezno mladino, med takozvanimi "načelji", za katerega se uduja "Sokolič". V tem listu se uvažajo novi pravnik, v nasprotnu s krščanskimi: "Pravnik spomladni", "Brastva" itd., in se razlagajo njihov pomen čisto s poganskega stališča, oboževanje gole prirode, prirodnih sil in materializma, kar se naziva "evgenika kot religija bodočnosti".

Ako se torej stvar premisli do dna, gre sokolstvo v Sloveniji in deloma tudi že v Hrvatski za tem, da se uvede goli naturalizem, ki izključuje v zadnjih posledicah vero v Boga sploh.

Srbski Sokol, srbsko četništvo, niso šli po tem potu, ker visoko cenijo svojo dedno vero, ki je varovala srbski narod

pred zasužnjanjem. Zato najdemo v etniku" dr. M. Popovičevem 1912. prisoj, ki se glasi: "Vernost Bogu in državnemu glavarju". Sokol pa je za Sokoliče to prisko takole izpremenil: "Vera notažbini i državnemu glavarju". ("Sokolič", 1920. l. stran 3.) Tako je sokolski ideji nasprotno in sovražno že samo ime božje! Čisto naravno je, da je tudi vsa vzgoja naraščaja v nasprotju s krščansko idejo o Bogu in njegovih zapovedih.

Dr. Bauer, nadškof zagrebski; dr. Jeglič, knezoškof ljubljanski; dr. Aksamovič, škof djakovski.

ALI JE SLOVENIJA PASIVNA? Številke kličejo!

Pogostoma so se čuli javni in priskriti očitki in pritožbe, češ, vi Slovenci ste nezadovoljen element, zaheteved vedno od države pripomočkov, ko vas vendar država tako velikodušno čez mero podpira.

V koliko je ta trditev resnična, naj služijo podatki iz državnega proračuna za leto 1920-21.

Dohodki, katere samo Slovenija plačuje, so sledeči (druge pokrajine ne pridejo v poštev): 1. direktni davki z državnimi pribitki 378,907.000 kron; 2. neposredni davki, prisajebine, takse 54.873.350 kron; 3. monopolji (tobak, petrolej, vžigalnice, cigaretni papir) 522,863.200 kr.; 4. železnice 45.846.000 kron; 5. pošta, telefon, telegraf, čekovni urad 60.713.000 kron; 6. domene, šume, rudniki 180.533.950 kron; 7. toplice 3.367.584 kron; 8. najmenina vojašnic v Ljubljani 288.000 kron; 9. razni dohodki (kazni, bolnice, šolnina, upravne pristojbine itd.) 12.614.483 kron; 10. kapitali in fondi 10.768.114 K. Skupaj 1.298.869.451 kron. K temu še delež Slovenije na carini (1/4) 400.000.000 kron, delež Slovenije na trošarini 40.000.000 kr., delež Slovenije na dobitku od novca 26.000.000 kron, delež Slovenije na poslovnom prometu (1/4) 400.000.000 kron, Skupni državnih dohodki iz Slovenijo znašajo torek 2.161.869.451 kron (dve milijardi 164 milijonov 869 tisoč 451 kron!)

Izdatki, ki so samo za Slovenijo namenjeni, in niso v državnih izdatkih pod III. zaračunjeni, so: 1. Dolgori (obresti, amortizacija) 9.075.482 kron; 2. civilne in vojaške penzije 11.277.604 kron; 3. draginjske doklade 185.000.000 kron; 4. Koroska 5.000.000 kron; 5. begunci 8.000.000 kron; 6. likvidacijska komisija 647.000 kron; 7. justica 14.466.707 kron; 8. šolstvo 76.102.264 kron; 9. kultus 3.673.602 kron; 10. notranje zadeve 18.765.987 kron; 11. zdravstvo 35.188.334 kron; 12. finance 238.169.312 kron; 13. javna dela 32.590.853 kron; 14. pošta, telegraf, telefon 23.003.062 kron; 15. poljedelstvo 19.912.148 kron; 16. rudarstvo, šume 117.193.912 kron; 17. trgovina, obrt 2.881.890 kron; 18. socialna preskrba 33.846.679 K; skupaj 834.779.426 kron. Prištvi eno štirinajstino delež Slovenije od skupnih državnih izdatkov 598.535.000 K, dobimo skupno vsoto izdatkov za Slovenijo, 1.433.329.426 K.

Končni račun se sedaj glasi: Dohodki države iz Slovenije 2.161.869.451 kron; izdatki države za Slovenijo 1.433.329.426 K. Država računa toraj iz Slovenije prebitka 731.540.025 kron.

Ali je po teh računih Slovenija pasivna?

Za vsako osebo v Sloveniji se računa od dojenčka naprej, brez občinske in drugih davkov, samo na državnih davkih 2.400 kron letno.

* * *

Te številke kličejo glasneje ko vse drugo po avtonomiji slovenskega ozemlja!

† Bogoslovec Stanko Repnik. — Na svojem domu v Ljubljani je umrl danes zjutraj ob pol osmih po daljši zelo mučni bolezni bogoslovec tretjega letnika Č. g. Stanko Repnik.

Komunistični izgrad v cerkvi. — V stolni cerkvi v St. Pöltnu (v Avstriji) se te dni vrši sv. misijon. Eden izmed misijonarjev, p. Boguscker, je za soboto napovedal govor za delavce. Pri govoru je bila cerkev nabito polna in je bilo načočih nad 6000 ljudi. Pater je govoril o razmerju delavstva in kr-

ščanstva in naglasil, da je ravno krščanstvo vtičnilo delu pečat-svetost in plemenitosti. V nadaljnjem govoru je hotel pater navesti zgled iz svoje skušnje in je začel stavek: "K meni je prišla žena nekega komunista ...". Tedaj se je v cerkvi dvignil krik: "Politika ne spada v cerkev!" In leteti so začele z vseh strani najgršje psovke proti patru in veri sploh. V cerkev so bili po medsebojnem dogovoru prišli komunisti, ki so že ves čas med pridigo polglasno govorili in se smejal. Čakali so na prvo pretrevo, da bi mogli vprizoriti javen škandal. To pretrevo so našli v besedi "komunist", ki jo je izgovoril duhovnik. Ker je hrup naraščal, je pater zapustil leco in hotel oditi v zakristijo. Ob tej priliki so hoteli navaliti nanj komunistični mladiči in zlasti komunistične ženske. Toda katolički misleči verniki so napad preprečili in zahtevali, naj komunisti takoj zavleče cerkev. Ker komunisti tega niso hoteli storiti, so tudi drugi ostali v cerkvi. Končno je prišel škof dr. Rössler in pozval vse navoro, naj mirno zapuste cerkev, kar se je tudi zgodilo. — Taki le prizori v cerkvi so lebdeli po vsej priliki pred očmi tudi našim kancelparagrafarjem. Ker se pa taki nastopi začonito ne dano uvesti, so si pa hoteli v ustavi vsaj zagotoviti, da bodo smeli duhovnika, ki bo v cerkvi izgovoril besedico "liberalec" ali "Sokol" ali "komunist", tirati pred sošči. Seveda zaradi tega noben dober duhovnik ne bo izdal svoje dolžnosti, da vernike z lece opozarja na politične volkove v ovciji obliki, ki govorijo o svobodi in prosveti, pri tem pa počagajo mine pod verske ustanove in versko mišljeno ljudstva.

"Avtonomist". — Danes zjutraj je izšla prva številka novega lista "Avtonomist", ki ga izdajala Albin Prepeluh in Jože Petrič. List bo izhajal vsak ponedeljek zjutraj.

Vrnitev jugoslovanskih škofov iz Rima. — Zagreb, 12. aprila. Izvirno: Včeraj popoldne so se vrnili iz Rima jugoslovanski škofje: dr. Bauer, dr. Jeglič, dr. Aksamovič. V Rimu so obiskali sv. Očeta in tajnika Gasparija ter naše poslanike.

Pretep v Domžalah. — V gostilni Franciške Habjanove v Domžalah sta se stepla Alojzij in Jože Velepec z invalidom Jernejem Hribarem iz Zaborščice. Hribar je bil med pretepon ranjen in je utrel na oblike škode 1000 kron.

POLITIŠKO POROČILO IZ JUGOSLAVIJE.

(Izvirov dopis.)

Za vstavo se bije v Jugoslaviji hud boj med centralisti in avtonomisti. Med prve spadajo vsi demokrati (samo po imenu, v resnici pa so najbolj nedemokratična stranka) in deloma radikalci. Poleg tega gredo z vladom, ki zasleduje centra-

listiške namene, še večina muslimanov in slovenski samostojni. Od vlad predložena ustava je v odseku z malimi spremembami že sprejeta. Jo bo li parlament tudi odobril ali zavrgel, se še ne ve. Izdelana je strogo centralistično, tako da posameznim pokrajinam ne pusti nobene samouprave in to je njeni največji napaka. Med Srbi, Hrvati in Slovenci je prevelika kulturna razmara in preveč različna so krajevne razmere in zahteve, da bi se dale vse nategniti na eno kopito. To so sprevideli tudi nekateri izmed radikalov, med njimi prvi njih nekdanji vodja, dr. Stojan Protič, naboljši naš državnik, ki mu niti Pašić ne bo kos s svojo še tako zvito politiko in taktiko. Dosledno svetuji prepričanju je Protič izstopil iz radikalnega kluba znamenom, da začne novo akcijo zoper reakcijarno vladno večino. Podpiralo ga bo mnogo radikalov, nekaj musli-

manov, vsi zemljeradniki in morebiti tudi Radič. Na Protičevi strani je kajpada Jugoslovenski klub, ki je od prvega začetka stal odločeno na stališču avtonomije. Ta klub je v imenu Slovenske ljudske stranke predložil svoj lastni načrt vstave v smislu avtonomije. Zanj so tudi komunisti in narodni socijalci. V Ljubljani izhaja list "Avtonomist", ki se bori za to idejo.

V Sloveniji stojimo tik pred občinskim volitvami, iz katerih upa Slov. ljudska stranka izidi zmagovalno, kakor kažejo že dosedajni uspehi: od 800 občin ji je dosedaj pripadlo že 200 brez vsakega boja. Nasprotniki si v teh občinah niso upali niti postaviti svojih kandidatov, vsled česar je po sedajnem občinskem redu izvoljena brez volitve pravočasno predložena kandidanta na lista. Gotovo bo izid volitve vplival na nadaljnji politički razvoj v Sloveniji.

DELO IN DENAR.

Spisal dr. Fr. Detela.
(Dalje.)

Kako prijetna pa mora biti soprogi zavest, da ji je mož vdan v zvesti ljubezni! Če si ga tudi ni izbrala sama, se ji mora vendar sčasoma zbuditi v hvalenem srcu ljubezen. Tam je žena sužnja, tukaj ponosna gospodinja. Zdelen se je, da za srečno zakonsko življenje ni tolikanj potrebno, da ljubi žena moga, nego nasprotno, da hodi on zanjo. Gospodska družba bi ji ne delala nobenih skrbi in preglavic. V svesti si je bila, da užene vse nasprotne in nasprotnice, samo da ji ostane zvesto vdan soprog.

Tako sta se začela v njeni domišljiji potezati za njeno roko Artur in Janez; a popolnoma se še ni odločila za nikogar. Če je zmagoval Artur, je priskočila sama na pomoč Janezu, ki ga je imela vendar še raja; a prevzeti se ni smel. Ta namisljena borba jo je nekako zabavala, dokler ji ni dokazal razum, da so to same sanje, da naj ne leta visoko, da ne pada nizko, in da so menda le resnico govorili Jemčevi, da zahaja Artur k njim le iz dolgega časa. Popolnoma pa si tega vendar ni mogla verjeti. Navajala si je razlog za razlogom, zakaj da je Arturjeva ljubezen resna in trdna in odločna tako, da bo premagala vse ovire. Saj se ni bal mladenič nobenega opravljanja in zasmehovanja; saj ga niso omajali ne staršev, ne sestre, ne priateljev ugovori; saj je postal tudi sam ves resen in pameten. Spominjala se je njegovih prvih besed, kako so bile preserne in samopasne, ker je najbrž mislil, da ona komaj čaka sladkih obljud in praznega govorjenja. A kako hitro in uspešno ga je ukrotila, da jo je prosil odpuščenja! Seveda mu je odpustila v srcu, dasi je kazala pozunjanju nekaj časa razdaljen posnos. In kako ljubezni in postrežen, kako smešno boječ je postal!

O, gospodski ljudje so tudi dobri, če jih ne pokvarijo priliznjenci. Čisto prav bi se zdrgilo prevzetemu Janezu, če bi izgubil takšno nevesto.

S takimi mislimi si je mirila Meta sreco, ki je vendar vedno ugovarjalo zdaj tukaj, zdaj tam, da ga je bilo treba vedno iznova glušiti in mamiti z razlogi, ki so držali tako malo časa. Ponasna je pač postala, ponašna, a srečna ne.

In sitnosti ni bilo konca. Namesto Arturja je poklical ravnatelj, ki je hotel ustreči vsa navidez visokim željam Klepševe gospe, zopet njo k sebi kakor prej Janeza in Drago.

Nekoliko zbegana je zardela Meta, ko ji je razložil ravnatelj povod, zakaj da jo je poklical. Potem pa so se ji zasvetile v nejevolji oči, ko je začela očitati, zakaj da takih oponinov in svaril ne dajejo gospodu

Arturu, ki ga imajo bliže pri rokah; ona ga ni nikdar vabila; naj pusti tudi on njo pri miru in hodi svoja pota; tako bo ustreženo na vse strani; njej da ni treba iskati ženinov, ker ima že besedo z drugim.

"Tako, tako?" je poprijel takoj ravnatelj in vprašal, zakaj da ne vzame onega, s katerim ima besedo.

Meta je zardela zopet in se zasmajala v zadregi, ker se ji je zdelelo to vprašanje smešno in odveč.— Ravnatelj pa jo osrečeval dobrodošno, da naj mu zaupa brez skrbi, kar jo teži; saj ve dobro, da so same čenče, kar se govori o Arturju; njej pa bode on pomagal rad, kjer bo mogel. In Meta mu je res razložila svoje težave, kako da je bil že obljubil Janezov oče, da prepiše posestvo na sina, ki bi potem njo vzel v zakon.

"Kdo pa je ta Janezov oče?" se je smerjal ravnatelj.

"To je kmet Kocjan v Medgorju, štiri do pet ur hoda odtod, zaspan gospodar, ki govori danes tako, ju tri tako".

"Torej Kocjan v Medgorju", je ponavljal ravnatelj in si zapisal ime v zapisnico. Potem je odslovil Meto s prijazno prošnjo, da naj nikar ne zameri nadležnosti in da ni treba govoriti naprej o teh sitnostih.

Meta je šla pomirjena domov.— Zdelen se ji je, da je ravnala prav, in budila se ji je nata, da poskrbi morda ravnatelj sam ali pa gospoda v Javorju, da izpolni Kocjan svojo obljubo; in to bi ji naklonil proti svoji volji takorekoč ubogi Artur. Pri teh mislih so ji začarala lica, ker jo je spekla vest, da morda ni zadosti iskreno govorila s tem ubogim Arturjem, da je morda iz golega samoljubja hlinila neusmiljeno prijaznost. "Zdaj ji je bilo žal in začela se je opravičevati sama pred seboj, da ni ona iskala znanja, da se ga le odkričati ni mogla in da je mnogo bolj kriv Janez, ki je vabil nepremišljenega fanta v njeno družbo.

A potreba opravičevanja raste iz zvesti krvide in tudi nove nade niso osrečile Mete. Ko jo je vprašal Janez nagajivo vprito Dragice, kaj da ji je povedal gospod ravnatelj, je odgovorila nejevoljna: "To, kar sem vedela sama, da me imajo tisti radi, ki jaz ne maram zanje, drugi pa nič".

Videlo pa se je, kakor da bi se hotel potegniti za njeno srečo, ali kar se je njej tako zdelelo, res gospod ravnatelj sam, ki je imel že nekaj sklenenih zakonov na svojem roštu. Poklical je namreč takoj drugi dan gospoda pl. Rumpla, zaupnega moža vse Klepševe rodbine, na skrivno in važno posvetovanje.

VIII.

Kaj bi bila počela gospoda v Javorju brez gospoda pl. Rumpla! — Komu bi zaupaval mladi Artur svoje srčne stiske, svoje nade in pomisleke! Kdo bi bil tako prijateljski svetoval najprej njemu, kako da

bi se dali izpeljati načrti zaupljive gospa, vrag vedi, če njima že koga ljubezni, kdo potem materi in teti, izbranega, ki bo pokazal njemu vrat, kako da bi se dali najuspešneje in ta. Kdo je umije! Morda hoče le bolj svakinje jeziti nego njega osrečiti. Škodo pa ima pri vsem tem samo on, ker se njemu zameri, kar zatrese drugi.

Po takšnem poslu ga je poslala gospa kot svojega zaupnika skrivaj v Medgorje h Kocjanu. Kakor je bil namreč gospod Klepš že sklenil nekaj srečnih zakonov, tako je hotela gospa natihem osrečiti Janeza in Meto. A popolnoma se ji ni posrečila namera. Kocjan je bil sicer zadovoljen s predlogi in ponudbami in je kimal prijazno in mezikal zaupno gospodu Rumplu, češ da se mu je vse zdelo, da ga imajo na Fuzinah in v Javorju v mislih, da se mu je tudi kolcalo celo dopoldne; a vso zadevo si mora on še dobro premisli.

Če bi bila vedela gospa Klepševa, kaj da se pravi dobro premisli v Kocjanovem jeziku, bi bila še nezadovoljnjeja s poročilom gospoda Rumpla, ki je tožil, kak dolgočasen človek da je Kocjan.

"Kakor nalašč za Javorje", je dejala gospa in začela zopet dolžiti zimovišče kot vir vseh teh neprilik. Rumpl je poslušal nepotrežljiv, tolažil raztresen in malomaren in komaj čakal, da je odšel. Imel je posebne, važne razloge.

Da je Berta zanj izgubljena, tem ni dvomil; tudi si ni več prizadeval, da bi si pridobil njeno naklonjenost. Laže bi si bil pridobil mater. Toda to je bila kočljiva in nevarna zadeva, ko je pazilo nanj toliko nezaupnih, sumljivih oči. Tudi se ni bilo pray zanesti, da bi gospod Klepš kmalu umrl. Mož je bil vedno enak, slaboten in bolehen, a ne bolan; take narave boleha do najvišje starosti. Slabotnost sama jih varuje nereda in objestnosti in zdravnički pazijo nanje kot na svoje stalne dohodke. In naj tudi ovdov

CHERRY GROVE DARK MOLASSES

... Pure Cane—Beaume 42C.

Vsebuje 50% kobiniranega sladkorja.

Deset galonov skupaj stane samo \$5.00 vred s pošiljavvenimi stroški.

Naročilu je priložiti denar.

ALEXANDER MOLASSES CO., CINCINNATI, OHIO.

Izplačuje v kronah, dinarjih in v dolarjih v gotovem denaru v

JUGOSLAVIJI.

Pišite po cenik za pošiljanje denara.

ŠIFKARTE za vse linije.

EMIL KISS,
BANKIR

133 Second Ave., New York.

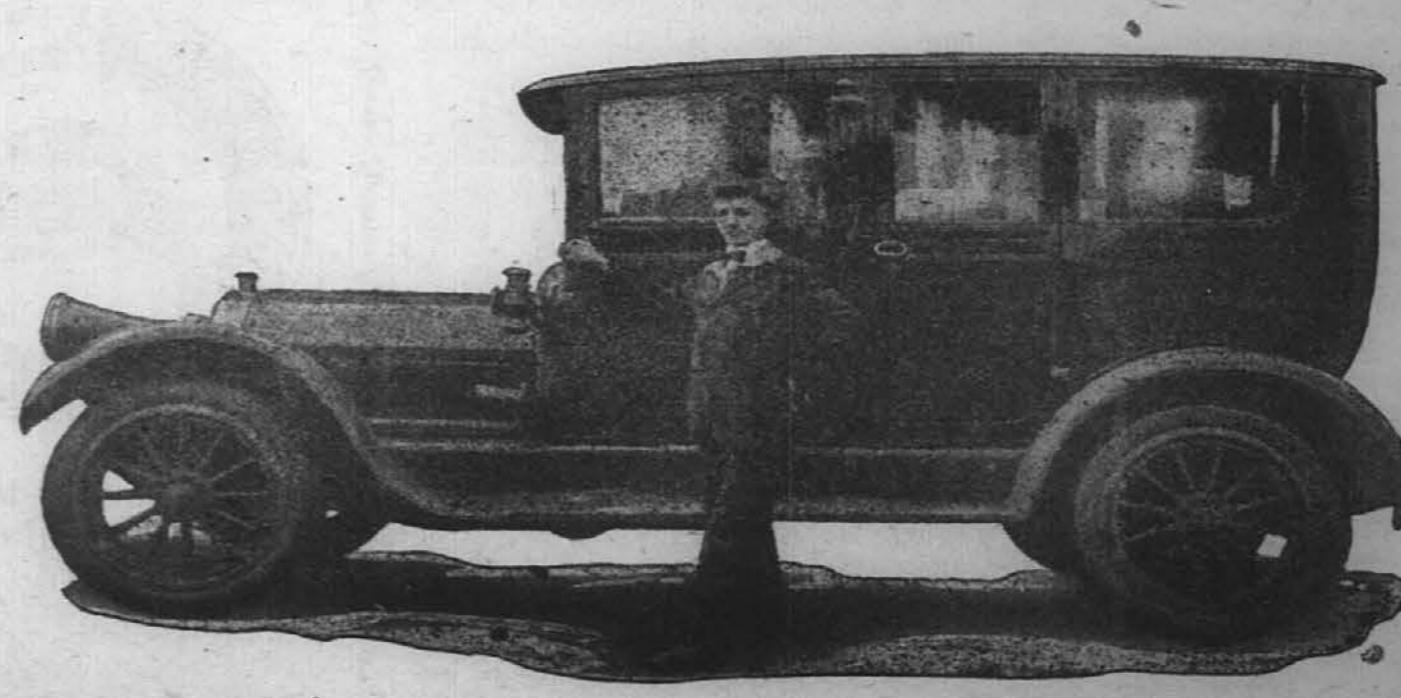
POKLICITE NAS!

Kadar potrebujete Avtomobile za poroke, krstinde, kakor tudi pogrebne sprevide.

V enakih slučajih se uljudno priporočam vsem Slovencem.

ANDREW GLAVACH
1828 West 22nd Street
Chicago, Ill.

"Kadar pokličete na telefon, rabite vedno štev. Canal 5889."

POZOR ROJAKI IN ROJAKINJE!

ALPENTINKTURA je najuspešnejše na svetu za rast in proti izpadanjju las. Alpenpomada za brke in brado; kurja očesa in bradavice v 3 dneh popolnoma odstranim; revmatizem v 6 dneh popolnoma ozdravim. Bruslintinktura od katere postanejo sivi lasje popolnoma naturni. Rane, opeskine, potne noge in za druge bolezni imam jako uspešna zdravila; pišite po cenike, pošljem Vam jih zastonj.

KRASEN KOLEDAR in žepno knjižico pošljem vsakomur zastonj, pošljite mi le 5¢ za poštino. V potrebi velja te knjižice vsakemu več kot \$10.00.

JAKOB WAHČIĆ

6702 Bonita Ave., N. E.

Cleveland, O.

John Gornik

SLOVENSKI TRGOVEC IN KROJAČ
6217 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

se priporoča za nakup **MOŠKE IN DEŠKE OPRAVE**.
Izdeluje **MOŠKE OBLEKE** po naročilu točno in ceno.

je izgovarjal, da je pač mislil, da si pridobi hčer, če se prikupi materi.

"Posrečilo pa se Vam je samo poslednje", je dejala ona.

"Meni?" se je bridko zasmajal Rumpel. "Jaz nisem tega nič zapazil". In začel je tarnati, kako da si iz njega norca delata hči in mati in da mu ne kaže drugega nego, da se poslovi.

Teta ga je tolažila, da se ne godi njej nič bolje.

(Dalje prihodnjic.)

DR. OHLENDORFOVA

ZDRAVILA

so izvrstna proti

KAŠLJU,
UJEDANJU,
ŽELODČNIM BOLEZNIM
IN REVMITIZMU.

Steklenica stane 75c.

1924 BLUE ISLAND AVE.

VINKO ARBANAS
CVETLIČAR IN PRODAJALEC
vsakovrstnih

C V E T L I C I N R O Ž.

PAIN-EXPELLERIA
Tvorniška znak reg. v pat. nr. Zde. dr.
Glejte, da dobite pristnega—slavnega že
več kot 50 let.

Zahajevanje SIBRO tvorniško znak.

1320 West 18th St., Chicago, Ill.
Phone: Canal 4340.

Prepričajte se!

Da mi resnično izdeluje najkrasnejše ženitovanske slike.

Da imamo na razpolago za slikanje najlepše pozicije. Da izdelujemo vsa dela točno in po najzmernejših cenah.

Vsem se priporočam.

Němeček
FOTOGRAFIST

1439 W. 18th St., cor. Albert, Chicago, Ill.

PHONE: CANAL 2534.